

HANDIKAPP FÖRBUNDEN

Sundbyberg 2014-09-23

Vår referens: Mia Ahlgren

Mottagare:

n.registrator@regeringskansliet.se

Referens: N2014-1345-ITP Handikappförbunden

Yttrande över En digital agenda i människans tjänst - en ljusnande framtid kan bli vår (SOU 2014:13)

Handikappförbunden är en samarbetsorganisation för 37 funktionshinderförbund som tillsammans representerar ca 400 000 människor. Vårt mål är ett samhälle för alla. Vårt intressepolitiska arbete grundar sig på mänskliga rättigheter.

Sammanfattning

Handikappförbunden saknar funktionshinderperspektiv i delbetänkandet. Digital teknik kan fungera inkluderande men också exkluderande. Digitala verktyg som används i skolan, för elever, personal och föräldrar måste vara tillgängliga och användbara för personer med funktionsnedsättning för att inte riskera att utestänga eller stigmatisera. Det ska finnas alternativ för de som av olika anledningar inte kan använda digitala verktyg för kommunikation.

När tekniken är nödvändig, exempelvis i nationella prov för elever som använder skärmläsare eller andra digitala verktyg, ska den givetvis användas. Men elever ska kunna välja andra alternativ om tekniken hindrar dem. Vi stöder förslag som rör ökad kompetens om hur digital teknik kan användas som ett pedagogiskt verktyg bland personal i skolan samt i forskning. Men förslagen behöver fokus på ökad delaktighet för personer med funktionsnedsättning, annars riskerar satsningarna att exkludera istället för att inkludera.

Sverige har fått kritik från FN för brister i skolan när det gäller barn med särskilda behov. En satsning på digitala strategier i skolmiljö måste inkludera ökad kunskap för att förbättra situationen.

Digital teknik ska inkludera inte exkludera

Teknik ska utformas för människors behov. Människor ska inte behöva anpassa sig till dåliga digitala lösningar. Förbund som

representerar människor i olika åldrar med nedsatt kognitiv förmåga och psykisk ohälsa visar ökat engagemang i digitala frågor. Ju mer beroende samhället blir av tekniska lösningar för offentliga tjänster desto större bli utanförskapet för de som verkligen behöver tillgång till exempelvis välfärdstjänster eller kommunikationstjänster i skolan, men av olika anledningar inte kommer åt dem.

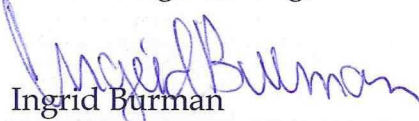
Vi har uppmuntrat förbunden att skicka in egna fördjupande yttranden för att komplettera bilden. Det är oerhört viktigt att organisationer som representerar personer som ofta försvinner i statistiken, eller inte har förutsättningar att göra sina röster hörda förmedlar sina synpunkter till beslutsfattare. Därför lämnar vi själva endast kortare övergripande synpunkter.

Korta synpunkter på förslagen i delbetänkandet 2014:13

Idag beskriver flera av våra medlemsförbund skolan som ett lotteri. Även FN¹ och Rädda barnen² uppmärksammar problemen som rör resurser i skolan. Satsning på digital teknik i skolan ska stötta barn med behov av särskilt stöd och deras familjer. Om det blir en självklarhet i skolan att erbjuda inkluderande digitalt stöd så kan det även få positiva effekter på utmaningar med stigmatisering, kränkande behandling och psykisk ohälsa i skolan. Det kan också få effekten att intresset ökar för kreativa inkluderande digitala och alternativa lösningar som utgår från människors olikheter.

- Förslaget om digital kompetens som basfärdighet behöver utredas grundligt så att det inte leder till exkludering.
- Förslaget om digitala baserade nationella prov välkomnas, om det inkluderar alternativ när digital teknik är ett hinder.
- Förslagen om satsningar på utbildning för lärare, rektorer samt forskning välkomnas, om det innebär särskilt fokus på att öka kompetensen om att undanröja hinder för delaktighet

Med vänlig hälsning,



Ingrid Burman
Ordförande
Handikappförbunden

¹ http://www.mynewsdesk.com/se/dyslexiforbundet_fmls/pressreleases/fn-kritiserar-sverige-foer-att-kunskapen-om-funktionsnedsaettningar-aer-foer-laag-i-skolan-987498 April 2014

² <http://www.skolvarlden.se/artiklar/skolan-maste-klara-att-kompensera>
September 2014

Bilaga

Utdrag från Funktionshinderperspektiv på digitala agendan.

Handikappförbunden har i sin roll som signatär bidragit med dokumentet Funktionshinderperspektiv på Sverige digitala agenda. När det gäller Skola och undervisning skrev vi så här:

8 Skola och undervisning

Barn med funktionsnedsättningar ska vara de största vinnarna på tillgänglig och användbar digital kommunikationsteknik. Viktigt att lyssna på barn och ungdomar med nedsatt funktionsförmåga i utformning av den digitala arbetsmiljön inom skola och undervisning.

Skolan är offentligt finansierad verksamhet som administreras av kommuner. Vem tar ansvar för att säkerställa att digitala dokument, läromedel, system och tjänster i skolan är universellt utformade, även för vårdnadshavare med nedsatt funktionsförmåga?

Digitala hårdvaror distribueras i skolor men apparater ersätter inte pedagogik och kompetens när det gäller tillgänglighet och användbarhet. Alla barn oavsett funktionsförmåga, var man bor i landet och i vilken skola man går måste ha lika rättigheter till digitala läromedel och hjälpmedel och när de får användas, till exempel uppläst text.

[Sammanfattning av dokumentet](#)

[Hela dokumentet](#)

Bilaga 2 Exempel på synpunkter från medlemsförbund.

Autism- och aspergerförbundet visar exempel på kunskap om utmaningar och lösningar i våra medlemsförbund:

För att hitta eller skapa digitala lösningar för personer med autism, krävs lösningar på flera plan: i miljön, rätt ledarskap med mera för att rätt verktyg. I Hjälpmedelsinstitutets skrift Anpassningar för oss med autismspektrumtillståndet sammanställd av Anita Hildén finns konkreta exempel. Institutet är nyligen nedlagt, och det är inte helt klart hur kunskapen som utvecklades kommer att tas till vara. I framtiden är det viktigt att digitala verktyg går att individanpassa för att fungera för alla med kognitiva funktionsnedsättningar. En avskalad grundprincip som kan byggas ut efter enskilda önskemål.

Sammanfattningsvis är digitaliseringen bra för elever med autismspektrumtillstånd om det finns kunskap bland lärare och personal på skolan om hur och varför digitala verktyg ska användas. Det krävs dock god kunskap om autism, skickliga pedagoger, relevant pedagogik och nästan alltid skraddarsydda lösningar för den enskilde eleven. Digitalisering möjliggör individuella lösningar.